

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3017/2020. (II. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 4.Bv.1192/2018/15. számú végzése és a Szegedi Törvényszék 5.Bpkf.638/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következő volt: az indítványozó fogvatartott 2017. június 28-án kelt kártalanítási kérelmet terjesztett elő jogi képviselője útján a Budapesti Fegyház és Börtönnél, alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2012. december 23-tól a kérelem elbírálásának napjáig terjedő időszakra.
- [3] Az indítványozó korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is nyújtott be 2016. január 9. napján kérelmet, amelyet nyilvántartásba vettek.
- [4] Az indítványozó a Budapesti Fegyház és Börtönhöz előterjesztett kérelmében többek között a jogszabályban előírt élettér hiányára, ehhez kapcsolódó kínzás, kegyetlen, valamint embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülményekre hivatkozott a megjelölt időszak tekintetében.
- [5] Az első fokon eljáró Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a kérelmet a 4.Bv.1192/2018/15. számú végzésével érdemi vizsgálat nélkül elutasította, hivatkozva arra, hogy az elítélt, illetve a jogi képviselője sem nyújtotta be a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 144/B. § szerinti panaszt, amely a kártalanítási kérelem előfeltétele 2017. január 1-jétől.
- [6] 1.2. A kérelmező és védője fellebbezéssel élt az elsőfokú végzés ellen, amelyben kérték az elsőfokú döntés hatályon kívül helyezését azon az alapon, hogy véleményük szerint az jogszabálysértő és iratellenes, mivel 2019. február 20-án panaszt terjesztettek elő, amelyet a büntetés-végrehajtási intézet átvett és érdemben elbírált, majd ezen panasszal együtt a 2019. március 5-én benyújtott újabb kártalanítási kérelmüket 2019. április 4. napjáig továbbították a bíróság részére, ennek fényében az elsőfokú végzés meghozatalának időpontjában ezen adatok már rendelkezésre álltak.
- [7] 1.3. A másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék az 5.Bpkf.670/2019/2. számú végzésében a fellebbezést alaptalannak tartotta és az elsőfokú bíróság döntését helybenhagyta. Egyetértett a döntés indokolásával, miszerint az elítélt fogvatartott jogi képviselője első alkalommal 2017. június 28. napján kelt kártalanítási kérelmet 2017. június 29-én nyújtotta be, viszont nem terjesztette elő a Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszt a kártalanítási kérelmével megelőzően, sem azzal egyidejűleg, így hiányzik a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdésében foglalt törvényi feltétel, ami előírja, hogy a kártalanítási kérelem előfeltétele az említett panasz benyújtása.
- [8] A bíróság kifejtette azt is, hogy tekintettel arra, hogy a kérelmező 2016. december 31. napját követően is fogvatartásban volt, ezért a panasz megléte nem mellőzhető feltétel, azt az EJEB-hez benyújtott kérelem sem helyettesíti ebben az esetben. A másodfokú bíróság azt is megállapította, hogy az indítványozó későbbi (a fellebbezésében megjelölt), 2019. február 20. napján előterjesztett panasza és a 2019. február 21. napján benyújtott újabb kártalanítási kérelme alapján egy külön eljárás van folyamatban a Szegedi Törvényszéken.

- [9] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 4.Bv.1192/2018/15. számú végzése, és a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.638/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, III. cikkét, a XV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [10] 2.1. Alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében az indítványozó kifejtette, hogy a bíróságok végzéseiben megnyilvánuló jogértelmezés okszerűtlen, önkényes, valamint téves, és ez sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét.
- [11] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőség tekintetében az indítványozó utalt arra, miszerint az elutasítás és az érdemi elbírálás hiánya arra vezethető vissza, hogy más, azonos tartalmú kérelmekről a bíróság gyorsabban és korábban döntött, így azok az ítélezési gyakorlat megváltozását megelőző időszak miatt pozitív elbírálásban részesültek, továbbá úgy véli, hogy más területi illetékességű bíróságok gyakorlata az azonos kérelmek elbírálása tekintetében kedvezőbb, ezáltal hátrányos helyzetbe került más, hasonló tartalmú indítványt benyújtókkal szemben.
- [12] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét abban látta, hogy a bíróságok megsértették azt a követelményt, miszerint kötelesek a jogszabályt okszerűen, rendeltetésüknek megfelelően értelmezni. Az indítványozó érvelésében előadta, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés b) pontja, valamint a (11) bekezdése együttesen úgy értelmezhető, hogy a kártalanítási kérelem előterjesztésére azok a fogvatartottak is jogosultak, akik 2017. január 1. előtt az EJEB-hez fordultak és a kérelmüket nyilvántartásba vették, így az ő esetükben a bírósághoz benyújtott kérelem érdemi elbírálásának nem feltétele a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz megléte. Előadta továbbá, hogy a hazai igényérvényesítés lehetőségét 2017. január 1. napja után teremtette meg a jogszabály, így az azt megelőző időszakra irracionális elvárni a panasz meglétét, mivel hazai jogérvényesítés hiányában fordultak az elítéltek korábban az EJEB-hez.
- [13] Az indokolás alátámasztásául hivatkozott egy szintén a Szegedi Törvényszék által hozott végzésre, amely kimondja, hogy minden olyan kérelmet érdemben kell vizsgálni, amelynek esetében korábban azt az EJEB-hez is benyújtották és befogadták. Tehát a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés b) pontjában foglaltak fennállta esetén a 436. § (11) bekezdésének értelmezése alapján, nem előfeltétel a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása a kártalanítási kérelmet megelőzően vagy azzal egyidejűleg, amelyet a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése szabályoz.
- [14] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [15] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1), valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését, és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [17] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi gyakorlatát, mely szerint „a jogállamiság elve önmagában nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” (lásd: 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 23/2016. (XII. 12.) AB határozat Indokolás [72]; 3306/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [43]). Az indítványozó a jogállamiság elvének megsértésére hivatkozott panaszában, így annak érdemi vizsgálata ezen alaptörvényi rendelkezéssel kapcsolatban nem lehetséges.
- [18] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indítványozó az Alaptörvény III. cikke tekintetében egyáltalán nem fejtett ki alkotmányjogilag értékelhető indokolást, tehát nem teljesítette az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt indokolási kötelezettséget. Erre figyelemmel az alkotmányjogi panasz – az említett alaptörvényi rendelkezések tekintetében – érdemi elbírálásra nem alkalmas.

- [19] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [20] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben – elítélként – kártalanítás megállapítása iránti kérelme alapján indult eljárásban részt vett. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott ítélettel szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [21] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [22] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében és XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított törvény előtti egyenlőséggel és tisztességes bírósági eljárással kapcsolatosan az indítványozó a sérelem alátámasztásaként azzal érvelt, hogy az Alaptörvényben biztosított jogai, az eljáró bíróságok téves jog- és törvényértelmezése folytán sérültek, ami miatt nem kapta meg a kért kártalanítást.
- [23] Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. Ebből következően az Alkotmánybíróság tartózkodik attól is, hogy törvényértelmezési és dogmatikai, szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]; 3074/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [68]} mindaddig, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [51]}.
- [24] 4. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott – figyelembe véve az eljáró bíróságok végzésében kifejtett indokolását, amelyben egyértelműen levezetik a törvényhely értelmezését és annak pontos tartalmát, ami kapcsán az indítványozó a bírói törvényértelmezést vitatta –, hogy az indítványozó panasa a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, tehát nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [25] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. január 21.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1258/2019.

